

SZENT-GYÖRGYI ALBERT ORVOS-
ÉS GYÓGYSZERÉSZTUDOMÁNYI
CENTRUM

HÍRLEVÉL

Címszavakban:

- *Simon Miklós 90 éves*
- *Toledóból Szegedre*
- *emlékezés Rák Kálmánra*
- *in memoriam Szel Éva*

XVII. évfolyam 4. szám

2006. május

A Szegedi Tudományegyetem Szenátusa 2006. május 22-én tartotta soron következő
rendes ülését

Napirendi pontok

1. Személyi ügyek

I. Javaslat egyetemi tanári kinevezésre

Állam- és Jogtudományi Kar

- Javaslat **dr. Blutman László** egyetemi docens egyetemi tanári kinevezésére a Nemzetközi Jogi és Európa Jogi Tanszékre
- Javaslat **dr. Hajdú József** egyetemi docens egyetemi tanári kinevezésére a Munkajogi és Szociális Jogi Tanszékre
Előterjesztő: *dr. Szabó Imre* dékán

Általános Orvostudományi Kar

- Javaslat **dr. Benedek Györgyné dr. Janáky Márta** egyetemi docens egyetemi tanári kinevezésére a Szemészeti Klinikára
Előterjesztő: *dr. Thurzó László* dékánhelyettes
- Javaslat **dr. Sztriha László** tudományos tanácsadó egyetemi tanári kinevezésére a Gyermekgyógyászati Klinika és Gyermekegészségügyi Központba
- Javaslat **dr. Varga Endre** egyetemi docens egyetemi tanári kinevezésére a Traumatológiai Klinikára
- Javaslat **dr. Vas Ádám** kutatási főtanácsadó (Richter Gedeon Rt.) további jogviszonyban alkalmazott egyetemi tanári kinevezésére az I.sz. Belgyógyászati Klinikára
Előterjesztő: *prof. dr. Benedek György* dékán

Bölcsészettudományi Kar

- Javaslat **dr. Gyenge Zoltán** egyetemi docens egyetemi tanári kinevezésére a Filozófiai Tanszékre
- Javaslat **dr. Utasi Ágnes** egyetemi docens egyetemi tanári kinevezésére a Szociológiai Tanszékre
Előterjesztő: *dr. Almási Tibor* dékán

Juhász Gyula Tanárképző Főiskolai Kar

- Javaslat **ifj. dr. László Ferenc** tudományos tanácsadó egyetemi tanári kinevezésére a Testnevelési és Sporttudományi Intézetbe

XVII. évfolyam 4. szám

- Javaslat **dr. Rácz Lajos** főiskolai tanár egyetemi tanári kinevezésére a Történettudományi Tanszékre
Előterjesztő: *prof. dr. Galambos Gábor* főigazgató

Természettudományi Kar

- Javaslat **dr. Hernádi Klára** egyetemi docens egyetemi tanári kinevezésére az Alkalmazott és Környezeti Kémiai Tanszékre
- Javaslat **Csákiné dr. Tombácz Etelka** egyetemi docens egyetemi tanári kinevezésére a Kolloidkémiai Tanszékre
Előterjesztő: *prof. dr. Csirik János* dékán

II. Javaslat főiskolai tanári kinevezésre**Juhász Gyula Tanárképző Főiskolai Kar**

- Javaslat **dr. Cristea Hoczopán Anna** főiskolai docens főiskolai tanári kinevezésére a Román Nyelv és Irodalom Tanszékre
- Javaslat **dr. Csallner András Erik** főiskolai docens főiskolai tanári kinevezésére a Számítástechnikai Tanszékre
- Javaslat **dr. Györke Zoltán** főiskolai docens főiskolai tanári kinevezésére az Orosz Nyelv és Irodalom Tanszékre
- Javaslat **Maruzsné dr. Sebó Katalin** főiskolai docens főiskolai tanári kinevezésére a Szlovák Nyelv és Irodalom Tanszékre
- Javaslat **Tóké né dr. Molnár Gizella** főiskolai docens főiskolai tanári kinevezésére a Közművelődési Tanszékre
- Javaslat **Albertné dr. Herbszt Mária** főiskolai docens (Eötvös József Főiskola, Baja) főiskolai tanári kinevezésére (áthelyezéssel) a Tanítóképző Intézetbe
Előterjesztő: *prof. dr. Galambos Gábor* főigazgató

III. Javaslat főiskolai docensi kinevezésre**Szegedi Élelmiszeripari Főiskolai Kar**

- Javaslat **dr. Krisch Judit** tudományos munkatárs főiskolai docensi kinevezésére az Élelmiszertudományi Tanszékre
Előterjesztő: *prof. dr. Fenyvessy József* főigazgató

IV. Javaslat intézetvezetői megbízásra**Szegedi Élelmiszeripari Főiskolai Kar**

- Javaslat **dr. Gulyás László** főiskolai docens intézetvezetői megbízására az Ökonómiai és Vidékfejlesztési Intézetbe
- Javaslat **Nagy Elemé né dr.** főiskolai tanár intézetvezetői megbízására az Ökonómiai és Vidékfejlesztési Intézetbe
- Javaslat **dr. Szabó Gábor** egyetemi tanár intézetvezetői megbízására a Gépészeti és Folyamatmérnöki Intézetbe
- Javaslat **dr. Véha Antal** egyetemi docens intézetvezetői megbízására az Élelmiszermérnöki Intézetbe
Előterjesztő: *prof. dr. Fenyvessy József* főigazgató

V. Javaslat vezetői megbízás meghosszabbítására**Állam- és Jogtudományi Kar**

- Javaslat **dr. Kaltenbach Jenő** tanszékvezető egyetemi docens intézetvezetői megbízásának meghosszabbítására a Közigazgatási Jogi és Pénzügyi Jogi Tanszékre
Előterjesztő: *dr. Szabó Imre* dékán

Ságvári Endre Gyakorló Gimnázium

- Javaslat **dr. Dobi János** igazgatói megbízásának meghosszabbítására
Előterjesztő: *prof. dr. Pukánszky Béla* oktatási rektorhelyettes

JGYTK Gyakorló Általános és Alapfokú Művészeti Iskolája

- Javaslat **Bácsi János** igazgatói megbízásának meghosszabbítására
Előterjesztő: *prof. dr. Galambos Gábor* főigazgató

VI. Javaslat címzetes egyetemi tanári cím adományozására**Általános Orvostudományi Kar**

- Javaslat **dr. Fazekas Tamás** ny. osztályvezető főorvos, az SZTE egyetemi magántanára részére címzetes egyetemi tanári cím adományozására
- Javaslat **dr. Gecse Árpád** egyetemi docens (ÁOK Kóréletlani Intézet) részére címzetes egyetemi tanári cím adományozására
Előterjesztő: *prof. dr. Benedek György* dékán

Gyógyszerésztudományi Kar

- Javaslat **dr. Tyihák Ernő** ny. tudományos osztályvezető (MTA Növényvédelmi Kutatóintézete) részére címzetes egyetemi tanári cím adományozására
Előterjesztő: *prof. dr. Falkay György* dékán

Természettudományi Kar

- Javaslat **dr. Krolopp Endre** ny. tudományos főmunkatárs (Magyar Állami Földtani Intézet) részére címzetes egyetemi tanári cím adományozására
Előterjesztő: *prof. dr. Csirik János* dékán

VII. Javaslat címzetes egyetemi docensi cím adományozására**Gyógyszerésztudományi Kar**

- Javaslat **dr. Szabó Pál Tamás** tudományos főmunkatárs (MTA Kémiai Kutatóközpont) részére címzetes egyetemi docensi cím adományozására
Előterjesztő: *prof. dr. Falkay György* dékán

Természettudományi Kar

- Javaslat **dr. Nagy Imre** elnök-vezérigazgató (Corax-Bioner Rt) részére címzetes egyetemi docensi cím adományozására
- Javaslat **dr. Vízler Csaba** tudományos főmunkatárs (MTA SZBK Biokémiai Intézete) részére címzetes egyetemi docensi cím adományozására
Előterjesztő: *prof. dr. Csirik János* dékán

XVII. évfolyam 4. szám

VIII. Javaslat Pro Universitate-díj adományozására

- Javaslat **dr. Forgács Tamás** intézetvezető egyetemi docens, a BTK általános és oktatási dékánhelyettese részére Pro Universitate-díj adományozására
- Javaslat **dr. Kánitz József**, a Ságvári Endre Gyakorló Gimnázium szakvezető tanára részére Pro Universitate-díj adományozására
- Javaslat **dr. Németh József** egyetemi docens (TTK Analízis Tanszék) részére Pro Universitate-díj adományozására
Előterjesztő: *prof. dr. Szabó Gábor* rektor

IX. Javaslat Discipuli pro Universitate Díj adományozására (Szóbeli előterjesztés)

Előterjesztő: *prof. dr. Badó Attila* hallgató és közkapcsolati rektorhelyettes

X. Javaslat Egyetemi Sportért kitüntető cím adományozására

- Javaslat **dr. Boros Gyevi László** testnevelő tanár (Sportközpont) részére Egyetemi Sportért kitüntető cím adományozására
- Javaslat **Kiss Gábor** főiskolai docens (JGYTK Testnevelési és Sporttudományi Intézete) részére Egyetemi Sportért kitüntető cím adományozására
Előterjesztő: *prof. dr. Mészáros Tamás* a Sport és Rekreációs Bizottság elnöke

2. Tájékoztató a Szegedi Tudományegyetem beiskolázási politikájáról

Előterjesztő: *prof. dr. Pukánszky Béla* oktatási rektorhelyettes

3. Javaslat: Sportmenedzser alapképzési szak indítására a Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Tanárképző Főiskolai Karán

Előterjesztő: *prof. dr. Pukánszky Béla* oktatási rektorhelyettes
prof. dr. Galambos Gábor kari főigazgató

4. Javaslat: Kiadói szerkesztő szakirányú továbbképzési szak indítására a Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Tanárképző Főiskolai Karán

Előterjesztő: *prof. dr. Pukánszky Béla* oktatási rektorhelyettes
prof. dr. Galambos Gábor kari főigazgató

5. Javaslat: Csecsemő- és kisgyermeknevelő-gondozó felsőfokú szakképzési program indítására a Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Tanárképző Főiskolai Karán

Előterjesztő: *prof. dr. Pukánszky Béla* oktatási rektorhelyettes
prof. dr. Galambos Gábor kari főigazgató

6. Javaslat: Művészetközvetítés képzési területen vizuális kultúra képzési ágban kézműves alapszak (BA), környezetkultúra alapszak (BA), képi ábrázolás alapszak (BA), plasztikai ábrázolás alapszak (BA), elektronikus ábrázolás alapszak (BA), mozgóképkultúra képzési ágban mozgóképkultúra és médiaismeret alapszak (BA) létesítésére a Szegedi Tudományegyetemen

Előterjesztő: *prof. dr. Pukánszky Béla* oktatási rektorhelyettes
prof. dr. Galambos Gábor kari főigazgató

7. Javaslat: Ének-zene alapképzési szak indítására a Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Tanárképző Főiskolai Karán

Előterjesztő: *prof. dr. Pukánszky Béla* oktatási rektorhelyettes
prof. dr. Galambos Gábor kari főigazgató

8. **Javaslat: Biztosítási és pénzügyi matematika mesterszak létesítésére a Szegedi Tudományegyetemen**
Előterjesztő: *prof. dr. Pukánszky Béla* oktatási rektorhelyettes
prof. dr. Csirik János dékán
dr. Hetesi Erzsébet dékán
9. **Beszámoló a Szegedi Tudományegyetem gazdálkodásának 2006. I–IV. havi helyzetéről**
Előterjesztő: *dr. Tráser Ferenc* gazdasági és műszaki főigazgató
10. **Javaslat a Szegedi Tudományegyetem Tanulmányi- és Vizsgaszabályzatának elfogadására**
Előterjesztő: *prof. dr. Pukánszky Béla* oktatási rektorhelyettes
dr. Homor Géza oktatási igazgató
11. **Javaslat a Szegedi Tudományegyetem „Kitüntetéseiről és kitüntető címeiről” szóló szabályzat módosítására**
Előterjesztő: *dr. Merényi Mária* egyetemi főtitkár
12. **Javaslat a „Szegedi Tudományegyetem Hallgatói jogorvoslati kérelmek benyújtásának és elbírálásának rendjéről” szóló szabályzat elfogadására**
Előterjesztő: *prof. dr. Badó Attila* hallgatói és közkapcsolati rektorhelyettes
13. **Aktuális bejelentések**
Előterjesztők: Szenátus tagjai
Rektori Kabinet tagjai
14. **Kérdések, válaszok**
Előterjesztők: Szenátus tagjai
Rektori Kabinet tagjai

prof. dr. Szabó Gábor
A Szegedi Tudományegyetem Szenátusának elnöke

* * * * *

**Szegedi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Kar
Kari Tanácsi Értesítő**

Napirendi pontok

A Szegedi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Karának Tanácsa 2006. április 25-én megtartott ülésén az alábbi napirendi pontokat vitaták meg

- 1. Tájékoztató az Általános Orvostudományi Kar (Szak), a Fogorvostudományi Szak, a PhD képzés (Doktori Iskolák) 2006. évi akkreditációjáról, a MAB határozatairól**
- 2. Beszámoló az SZTE ÁOK Klinikai Központ munkavédelmi, környezetvédelmi helyzetéről; feladatok meghatározása**
- 3. A Kar informatikai fejlesztési terve**
- 4. Javaslat kari bizottságok létrehozására**
- 5. Akkreditációs kérelmek elbírálása**

XVII. évfolyam 4. szám

6. Javaslat prof. dr. Arnold Schwartz egyetemi tanár Doctor Honoris Causa címmel történő elismerésére

7. Javaslat a térítéses képzés díjtételeinek korrekciójára

Határozatok

36/2006.sz. Kari Tanács határozat

A Kar Tanácsa egyhangú szavazással tudomásul veszi a Magyar Akkreditációs Bizottság Karunkra vonatkozó értékelését.

37/2006.sz. Kari Tanács határozat

A Kar Tanácsa egyhangú szavazással elfogadja az SZTE ÁOK–Klinikai Központ munkavédelmi, környezetvédelmi helyzetéről szóló beszámolót a javasolt feladat meghatározással.

38/2006. sz. Kari Tanács határozat

A Kar Tanácsa egyhangú szavazással elfogadja a korábban előterjesztett fejlesztési terv részeként a kiegészítő anyagot és kéri ütemterv kidolgozását a Kar vezetésétől a későbbi megvalósításra, fedezet megeremtésére.

39/2006. sz. Kari Tanács határozat

A Kar Tanácsa egyhangú szavazással elfogadja a javasolt két bizottságot:

Tanulmányi, Vizsga- és Kreditátviteli Bizottság

Elnök:

prof. dr. Varga Tibor

Elnökhelyettes:

prof. dr. Szabó Gyula

Tagok:

prof. dr. Iványi Béla

prof. dr. Nagymajtényi László

dr. Orvos Hajnalka egyetemi docens

dr. Bata Zsuzsanna egyetemi docens

dr. László Kókai Erzsébet egyetemi adjunktus

6 fő orvostanhallgató

1 fő fogorvostanhallgató

Hivatalból állandó meghívott: *Oktatási dékánhelyettes*

Kari akkreditációs felelős

Dékáni hivatalvezető

Magyar Hallgatók Tanulmányi Osztály vezető

Külföldi Hallgatók Tanulmányi Osztály vezető

Kari Oktatási Minőségbiztosítási Bizottság

Elnök:

prof. dr. Horváth Andrea Rita

Elnökhelyettes:

dr. Nógrádi Antal egyetemi docens

Tagok:

prof. dr. Leprán István kari akkreditációs felelős

dr. Kocsis S. Gábor tanszékvez. egyetemi docens

dr. Pető Éva egyetemi docens

dr. Pákáski Magdolna tudományos főmunkatárs

dr. Bognár Ágnes egyetemi tanársegéd

Fábián Zoltán osztályvezető

dr. Dobos Éva szaktanácsadó

1 fő orvostanhallgató képviselő
1 fő fogorvostanhallgató képviselő
1 fő rezidens képviselő
1 fő PhD hallgató képviselő

Hivatalból állandó meghívott: *prof. dr. Palkó András Klin.Közp.Min.Biz. elnök*
Dékáni Hivatal minőségbizt.főea.
Dékáni Hivatal személyügyi főea.
Szakképzési Központ csoportvezető

összetételét.

40/2006.sz. Kari Tanács határozat

A Kar Tanácsa egyhangú szavazással elfogadja a DENTIER 71 Kft. (képvisele: dr. Paál Judit, Budapest) és dr. Maráz Kinga (Szeged) szakképző helyé történő akkreditálását.

41/2006. sz. Kari Tanács határozat

A Kar Tanácsa egyhangú 30 igen szavazattal javasolja prof. dr. Arnold Schwartz (USA) számára „Doctor Honoris Causa” elismerés adományozását. Felhatalmazza a Kar Dékánját ennek megfelelő előterjesztés tételére az Egyetem Rektora és Szenátusa felé.

42/2006. sz. Kari Tanács határozat

A Kar Tanácsa egyhangú szavazással elfogadja az idegen nyelvű térítéses képzés előadóit érintő díjtételeket, és felhatalmazza a Kar dékánját, hogy a Gazdasági Igazgatóság felé intézkedjen 2006. április 1-től történő alkalmazásra.

* * * * *

Megemlékezés Jancsó Miklós emléktáblájánál, halálának 40. évfordulója alkalmából.

Jancsó Miklós halálának 40. évfordulója alkalmából családjának tagjai, egykori munkatársai, tanítványai és tisztelői koszorút helyeztek el a Panteonban lévő emléktáblájánál.

dr. Minker Emil emeritus professor ez alkalommal emlékezett meg Jancsó Miklós személyéről és munkásságáról.

Mélyen tisztelt Emlékezők!

Hölgyeim és Uraim!

Ezen a napon ifj Jancsó Miklós rokonai, tisztelői és emlékezői gyűltek össze ennél a kapunál és emléktáblánál, hogy felidézzük emlékét, halálának 40. évfordulója alkalmából.

1872-ben, a kolozsvári egyetem újbóli megnyitásakor Berde Áron rektor a következő látnoki szavak kíséretében nyitotta meg az új tanévet:

Az egyetemet nem néma falai, hanem tanárainak szelleme alapítja meg.

Tudjuk, hogy a falak Kolozsvárott maradtak, de a tanárok szelleme a Tisza partjára költözött. A költözők között hozta magával fiát és Kolozsvár szellemét az édesapa, *id. Jancsó Miklós*.

A kolozsvári szellemet a 230 évvel ezelőtt Mária Terézia által alapított orvosi kar tanárainak szellemét többek között olyan nagy nevek alapozták meg továbbá, mint *Lenhossék József, Balogh Kálmán, Török Aurél, Jendrassik Ernő, Margó Tivadar, Purjesz Zsigmond*.

1872 után Kolozsvárott olyan személyiség teljesítménye adta meg a léptéket, mint *Hőgyes Endre*.

Hőgyes tanszéki utódja, Bókay Árpád sem adhatta alább, akinek szelleme Jakabházy Zsigmondon és Issekutz Béla munkásságán át vezetett Ifj Jancsó Miklós személyében a modern farmakológia csúcsaira.

XVII. évfolyam 4. szám

Ha már a kolozsvári szellemet említjük, Balogh Kálmán szellemét nemcsak Högyes Endre, de Bókay Árpád vitte tovább a történet alig ismert szálán át Hintz Györgyön, Issekutz Hugón keresztül a méltatlanul centennáriumi megemlékezés nélkül maradt egyetemi gyógyszerár megvalósulásához. Ez a kolozsvári egyetemi gyógyszerár vezetett az önálló gyógyszerésztudományi karok létrejöttéhez, s ezen örökség valóra váltásának 50. évfordulóját ünnepelhetjük majd 2007-ben Szegeden.

Balogh Kálmán Kolozsvárott még 1863–67 között, az egykori Orvos-sebészi Tanintézet tanáraként kirobbanóan hordozta magában a farmakológia, mint a gyógyszerekkel foglalkozó tudomány összességét. Bizonyosága ennek az első magyar gyógyszerkönyv titkáraként megírt hatalmas műve, a *Kommentár*.

A Balogh után következő generációban Högyes az egyik, Bókay a másik irányba indult el.

Högyes az élettanon át a kórtan felé mozdult, de a gyógyszertanon otthagya ujjlenyomatát azzal, hogy elsőként kezdte vizsgálni a paprika csípős anyagát. *A kapszaicin kutatás történetét kötelezően Högyessel kell kezdeni.* A labirintus és a szemmozgás összefüggéseit még Kolozsvárott tisztázta. Rövid, ifj Jancsó Miklóshoz hasonló, méltatlanul nagyon rövid élete pedig a Pasteur-intézet létrehozásával fejeződött be.

Bókay Árpád a gyógyszerhatástan és a gyógyszerészet felé indult el, amely akkoriban főként gyógyszerismeretből állt, de ez idő szerint a gyógyszerhatástan exponenciális fejlődésnek indult.

A hallgató korában Bókayval ismerkedő Jakabházy Zsigmond közvetítésével id. Issekutz Béla vitte magával mindhárom örökséget, de a gyógyszerhatástan volt a kedveltebb. Issekutz Bélának 1951-ben a Tankönyvkiadónál megjelentett Gyógyszerstan c. munkája rengeteg gyógynövényismereti adatot és receptet közölt, de még a későbbi Gyógyszerrendelés c. könyve is tele van jobbnál jobb receptekkel. Ifj. Jancsó Miklós magántanársága idején Illóolajok és balzsamok címmel tartott magántanári kollégiumot, s az azulenol téma, az első Kossuth-díj csírája itt fogant.

Ifj Jancsó Miklósnál egyértelműen a modern farmakológia, ezen belül pedig a kemoterápia volt a kedvesebbik gyermek. Menetközben azonban az édesapa és id. Issekutz Béla mellett egy további adoptált örökség is közrejátszott, Apáthy István szelleme. Ő ismertette és szeretettette meg ifj. Jancsó Miklóssal a mikrotechnikát, a mikroszkóp, a mikrotom használatát és a szövettant.

A szellem, az eszme természete olyan, mint a legfontosabb életelemünk, a víz. A forrás felbuggyan valahol, majd megszületik az ér, mely patakká szélesülve, néhol bűvópatakként rejtőzködve, majd ismét felszínre bukkanva folyóként tör magának utat, mint ez a néhány méternyire mellettünk hömpölygő Tisza. A szellem, az eszme természete már csak ilyen.

Kolozsvár tanárainak szelleme pedig mindenütt nyomon követhető ifj Jancsó Miklós munkásságában is.

Jancsó Miklós — kire ma kegyelettel emlékezünk —korszakalkotó munkát hagyott hátra, a biguanid csoport kemoterápiás hatásának, a kemoterápiás szerek iránti rezisztencia, a RES és a tárolás, valamint a kapszaicin hatásainak földerítésével. Ezen fejezetek bármelyike elegendő lenne egy alkotó élet teljesítményéhez és ahhoz, hogy neve fönnmaradjon nemcsak a hazai, de a nemzetközi orvostudomány történetében is. A kapszaicinnal induló munkássága merőben új fejezetet nyitott az érző idegrendszer farmakológiájában és fiziológiájában, amint – a már kevéssel halála után meginduló – közlemények ezrei ezt bizonyítják.

Szelleme pedig tovább él. Munkánkban, emlékezetünkben. Mert csak az halhat meg, akit elfelednek. Őt pedig nem felejtjük. Ő halhatatlan.

dr. Minker Emil emeritus professor

* * * * *

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

Az Általános Orvostudományi Kar Dékánja és a Szegedi Orvosképzés Fejlesztéséért Alapítvány pályázatot hirdet a Szegedi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Kar címerének és lógójának elkészítésére.

A jelképeknek tükröznie kell a Kar múltját, történelmi értékét, funkcióját.

A pályázatok benyújtási határideje: 2006. augusztus 30.

A pályázatokat a Kar Dékáni Hivatalába (Szeged, Tisza L. krt. 107., I. emelet 142.) kell jeligésen benyújtani.

A pályázat díjai:

– a Kar címerére:	I. díj	50,000 Ft
	II. díj	25,000 Ft
– a Kar logójára:	I. díj	30,000 Ft
	II. díj	15,000 Ft

A díjak kiadása egyben a használati jog megvételét is jelenti.

A pályázatokat zsűri bírálja el.

Szeged, 2006. május 8.

prof. dr. Benedek György s.k.
a Kar Dékánja

prof. dr. Mészáros Tamás s.k.
az Alapítvány elnöke

* * * * *

⊞ SZOTE hírek ⊞ SZOTE hírek ⊞ SZOTE hírek ⊞

Toledóból Szegedre

2006. május 8–12. között a Gyógyszerésztudományi Karon látták vendégül testvérvárosunk, a Toledoi Egyetem (University of Toledo) (Egyesült Államok) Gyógyszerésztudományi Karának dékánját és három vezető oktatóját. A vendégek látogatást tettek az itteni Gyógyszerésztudományi Kar intézeteiben, emellett tudományos előadásokat tartottak.

Toledói vendégek előadásai:

dr. William Messer: Developing new treatments for neurological disorders such as Alzheimer's disease and schizophrenia

és

dr. Hermann von Grafenstein: Type 1 Diabetes – Future directions in research

❖ ❖ ❖

Simon Miklós professzor 90 éves

A Szegedi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Karának Bőrgyógyászati és Allergológiai Klinikája dr. Simon Miklós professzor emeritus 90. születésnapja tiszteletére 2006. május 12-én tudományos ülést tartott.

Elnök: prof. dr. Kemény Lajos

Köszöntőt mondtak:

prof. dr. Szabó Gábor, a Szegedi Tudományegyetem rektora, a szaktárca és a német követség részéről.

dr. Rácz Jenő Egészségügyi miniszter

Frau Ursula Seiler-Albring német nagykövet

dr. Kozma József, Szeged város alpolgármestere

prof. dr. Lonovics János, az SZTE Szent-Györgyi Albert Orvos- és Gyógyszertudományi Centrum elnöke

prof. dr. Benedek György, az SZTE ÁOK dékánja

prof. dr. Gernot Rassner, a Német Bőrgyógyászati Társaság korábbi elnöke

prof. dr. Husz Sándor, a Magyar Dermatológiai Társulat elnöke

Tudományos előadást tartottak:

Meinhof, Wolf: Some aspect of porphyrias

Nozicková-Novotna, Marie: Thirty five years experience with the management of PCT patients at East Bohemia District

Black, Martin: Pregnancy Dermatoses

Black, Anne: Urticaria

Hundeiker, Max: Die Keratoakanthome – Tumoren voller ungeklärter Rätsel

Haneke, Eckart: HIV/AIDS dermatology, the early years

Simon Miklós Jr.: Neutrofil ekkrin hidradenitis

Schirren, Carl: Erfahrungen und Erlebnisse in 50 Jahren gemeinsamen Weges

Göring, Hans-Dieter: prof. dr. Miklós Simon und die Dermatologie in Deutschland

Krasznai, Petur, Wamser-Krasznai, Waltrud: „Ex-Voto” für den Jubilar

Köszöntötték a 90 éves Simon Miklós nyugalmazott bőrgyógyász professzort a Szegedi Akadémiai Bizottság székházában. Az idős tudós köszöntésén megjelentek az egyetem, a város, a szaktárca és a német követség képviselői. Simon Miklós professzort, mint igazi iskolateremtő személyiséget méltatták, hangsúlyozva, hogy tanítványai közül heten nyertek professzori kinevezést, közülük négyen, pedig tanszékvezető egyetemi tanárok lettek. További 4 egykori munkatársa főorvosi beosztásban dolgozik, és országszerte több szegedi szakorvos is gyógyítja a betegeket. A jeles tanár munkásságát széles körű hazai és nemzet-közi elismerés övezi évtizedek óta és ma is, amiképpen kitüntetések és emlékérmek sorozatával honorálták, így 2001-ben neki ítelték a német bőrgyógyászok legmagasabb kitüntetését, a Herxheimer plakettet.

In Memoriam Szél Éva

Az SZTE Egészségügyi Főiskolai Kar 2006. május 10-én tartotta Tudományos Napja keretében: *In Memoriam Szél Éva* Az egészségtudományért tudományos rendezvényt

Levezető elnök: prof. dr. Bárány Ferenc egyetemi tanár

A megnyitót dr. Pogány Magdolna főigazgató tartotta

Előadások:

Lőrinczné Kiss Andrea, Juhászné Laczkó Erzsébet (IV.évf. ápoló hallgató): Az osteoporosis, mint népbetegség a táplálkozás függvényében (Ápolási Tanszék)

Csehák Augusztina, Kissné Galamb Julianna (IV. évf. ápoló hallgató): Az inzulinpumpa térhódítása cukorbetegség körében (Ápolási Tanszék)

Ágoston Magdolna: A digitális kompetencia (Szociális Munka és Szociálpolitika Tanszék)

Héderné Berta Edina: A sztereotípiák fogalom változása – egy új tartalommodell (Szociális Munka és Szociálpolitika Tanszék)

Bornemissza Éva, Preszterné Domján Andrea, Nagy Edit, Barnai Mária: Az SI-izület fájdalma és az egyensúly (Fizioterápiás Tanszék)

Pósa Gabriella, dr. Kellermann Péter, dr. Tóth Kálmán, Szíver Edit, dr. Horváth Gyöngyi: A terhesség hatása a láb statisztikájára (Fizioterápiás Tanszék)

Tobak Orsolya: A védőnő szerepe a fogyatékosok egészségfejlesztésében (Védőnő Szak)

Balogh Mónika, Grósz Károlyné, Rantalné Szabó Márta: A védőnő mentálhigiénés lehetőségei egy gimnáziumi felmérés kapcsán (Védőnő Szak)

Az European Society of Contraception tagjai újraválasztották titkárhelyettesi posztjára Bártfai György professzort

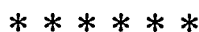
Az **European Society of Contraception** húsz éve alakult Párizsban. Ma csaknem valamennyi európai ország nőgyógyászai képviseltetik magukat a szervezetben, melynek tágabb 40 tagú vezetősége a *Board of Directors*. Ebben a testületben a tagországokat egy vagy két nőgyógyász képviseli attól függően hogy az adott ország szervezetének taglétszáma mekkora, hazánkban két képviselője van. A társaság elsődleges feladata a reprodukciós egészség megőrzése érdekében a biztonságos és korszerű fogamzásgátló módszerek megismertetése. Ennek érdekében minden páros évben kongresszust és minden páratlan évben szemináriumot vagy más néven „work shop”-ot szerveznek, támogatják a kutató munkát. A társaság folyóirata a *The European Journal of Contraception and Reproductive Health Care* kéthavonta jelenik meg. A kongresszus idején kerül sor a tisztújításra, amikor a Board of Directors tagjait és a 6 tagú vezetőséget (*Executive Committee*) a Közgyűlés megválasztja. A választás 2 év időtartamra szól és ugyanazon személy legfeljebb háromszor választható. *prof. dr. Bártfai György* a 3. ciklust kezdte el a vezetőségben ahol ismét titkárhelyettesi feladatot lát el.

Orvos-beteg találkozót szerveztek, a nyiroksejtes daganatos betegekért Szegeden.

A Magyar Tudományos Akadémia Szegedi Bizottsága Hematológiai Munkabizottsága május 17-én orvos-beteg találkozót rendezett a SZAB székházban „*A nyiroksejtes daganatos betegekért*” tárgykörben. A rendezvényre meghívták a már gyógyultakat, a még kezelés alatt álló betegeket, hozzátartozóikat, barátait, érdeklődőket, orvosokat, ápolókat egyaránt.

A rendezvényen a Szegedi Tudományegyetem II. sz. Belgyógyászati Klinika és Kardiológiai Központ Hematológia Osztályának munkatársai tartottak előadást a nyiroksejtes daganatok klinikai tüneteiről, a betegség diagnosztikájáról, az új kezelési lehetőségekről és a gondozás fontosságáról. Volt betegük a betegség kezelésétől a gyógyulásig megtett útról számol be. Szívesen várják a betegek kérdéseit, hozzászólásait. A rendezők nagyon fontosnak tartják, hogy a rendezvényen szűkebb csoportokban mindenki feltehesse kérdéseit és a Magyar Rák Liga vezetőitől segítséget kérhessen.

Emlékezés Rák Kálmán emeritus professzorra

elhangozott a Hetényi Géza Kör 2006. évi Baráti Találkozásán, a Szegedi I. Belklinikán
2006 április 8-án

*Kedves Anikó, kedves Margitka!
Kedves Barátaink!*

Nehéz megszólalni ebben a percben, amikor valamennyiünkben ott sajog a fájdalom, mert hiányzik Valaki ebből a teremből, hiányzik Valaki erről a Találkozóról. Valaki, aki 21 éven át, mióta csak létezik ez a Baráti Kör, mindig itt volt, és aki nélkül ez a nagycsalád már nem lesz ugyanaz, mint Ővele volt, ahogyan Tényi Mária fogalmazott 2005 június 13-án a Debrecen-i Temetőben.

Nem sokkal múltévi Találkozásunk után ért bennünket a lesújtó hír, hogy tisztelt és szeretett barátunk, Rák Kálmán nincs többé.

Bármennyire hihetetlennek tűnt, mégis igaznak bizonyult: 2005. június 2-án hajnalban örökre lecsukódtak egy nagyszerű ember szemei.

Rák Kálmán személyében a Hetényi iskola egyik legkiválóbb képviselője és folytatója, maga is iskolateremtő egyéniség, távozott.

Rák Kálmán Szeged szülőtte volt; pályája, mint jól tudjuk, innen, a Hetényi Géza vezette I. Belklinikáról indult, ahol 21 évig dolgozott; a leghosszabban már Julesz Miklós idejében.

Kedves Barátaink!

Nem tisztzem most az Ő magasba ívelő szakmai életútját, érdemeit részletesen méltatni; megtették ezt arra illetékesebbek, és azt hiszem, a Baráti Kör tagjai ezt enélkül is jól ismerik.

Pályája Debrecenben teljesedett ki. 20 évig vezette a II. Belklinikát, az MTA Debreceni Bizottsága alelnöke lett, elnyerte Debrecen város „Pro urbe” díját és egyebek mellett megkapta a Szent-Györgyi Albert díjat is. Országos tudományos presztizsét fémjelzi az ETT elnöki posztja, amit egy évtizeden át töltött be. Gyógyító orvosi munkáját aligha illethette volna nagyobb elismerés, mint az, hogy felkérték az ország hivatalban lévő miniszterelnökének a gyógykezelésére.

Emberségét, nevelési elveit Varró Vince barátunk nemrégiben egy beszélgetésünk alkalmával találóan jellemezte a következő latin mondással:

Honeste vivere, neminem laedere, suum cuique tribuere. Vagyis: Becsülettel élni, senkinek sem ártani és mindenkinek megadni azt, ami megilleti.

Arról is szeretnék még pár szót szólni, mennyire fáj nekem és máig sajnálom, hogy – bár Lonovics János barátunk igazán kedvező lehetőséget biztosított – kardiológus barátaink tanácsára be kellett látnom, hogy nem utazhattam el a temetésére.

Pedig sok köszönettel tartozom személy szerint is Rák Kálmánnak: sohasem felejttem el, mennyi mindent tett értem orvosilag, emberileg és barátilag 19 évvel ezelőtt, betegségem nehéz napjaiban és heteiben.

Kapcsolatunk igazából 50 éve, 1956 szeptember 24-én, életem első munkanapján kezdődött, amikor a klinikára kerültem, és Rák Kálmán szakvizsgára készülő gyakornok mellé osztottak be szubosnak. Így

aztán Tőle tanulhattam meg a kórlapvezetést és az osztályos orvosi munkát, így lett Ő számomra etalon; ugyanakkor az Ő finom, tapintatos stílusában segítette beilleszkedésemet a klinika kollektívájába.

Kedves Barátaink! Rák Kálmán emeritus professzor halálával a legnagyobb veszteség természetesen a családot érte, de nélküle szegényebb lett a Hetényi Géza Kör, ez a nagyobb család is.

Némi vigaszt csupán az jelenthet, hogy testi és szellemi ereje, személyisége mindvégig intakt maradt. Június 2-án, ha felébred, egy új haematologiai tankönyv nyomdakész kéziratával indult volna Budapestre, a Medicina Kiadóba. Ez a könyv azóta postumus megjelent, és egy példányát megtekintésre most közreadom.

Jó sorsa tehát megkímélte Őt a betegség testi-lelki gyötrelmeitől; olyan szépen ment el, ahogyan élt szerető feleségével és családjával. Őreá valóban találó a mondás: a fák állva halnak meg, és Horatius nyomán tegyük hozzá; ille non omnis morietur; tovább él ő nemcsak műveiben és Szeretteiben, hanem a Baráti Kör tagjainak és – hisszük – az anya-egyetem, a Szegedi Alma Mater és a szülőváros megőrző emlékezetében is.

Elmondtá: dr. Szarvas Ferenc prof. emeritus

* * * * *

230 éves a szegedi egyetem orvostudományi kara

Megemlékezés

1. Bevezetés

Amikor 2000-ben az (e néven említett második) Szegedi Tudományegyetem (1945–1964) létrejött, az intézmény nem túl sokat tudott saját múltjáról. Az egyetemi közvélemény előtt azonban annyi többnyire mégis ismert volt, hogy Szeged városa az 1920-as trianoni szerződést követően jutott egyetemhez annak következtében, hogy 1921-ben a menekült kolozsvári Ferenc József Tudományegyetem *ideiglenesen* Szegeden nyert elhelyezést. Amíg erről a szegediek 1945-ig nyíltan beszéltek, addig 1945 után mindenki mélyen hallgatott, vagy ha beszélt, abban is kevés köszönet volt: lásd az 1972-es Almanach előszavát.

Kétségtelen, hogy 1989 után megjelentek bizonyos, egyetemünk múltjával foglalkozó írások, azonban rendszeres orvostörténeti oktatás hiányában, a volt és jelenlegi orvostanhallgatók vajmi keveset tudnak Alma Materükről. Ha már a Szegedi Tudományegyetem Orvostudományi Karának egyik hivatalos kiadványa foglalkozott a múlttal, akkor az oktatói kar, de főként a hallgatók tájékoztatására érdemes bővebb ismertetést adni a történetről...

2. Egy mondat a Szegedi Tudományegyetem Orvostudományi Karának alapításáról

„1775-ben Mária Terézia a kolozsvári Báthory Egyetemen orvosi fakultást létesített”. 2003 óta ezzel a mondattal kezdődik a Szegedi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Kar tanrendjében a Kar történetéről szóló fejezet. A megfogalmazás dr. Szabó Tibor (1922–1997) történésztől származik. Ugyanez olvasható A Szegedi Tudományegyetem Szent-Györgyi Albert Orvos- és Gyógyszerésztudományi Centrum bemutatkozó kiadványa című, 2005-ben közreadott reprezentatív kiadvány 12. lapján. A kiadvány 53. lapján található angol, a 73. lapon található német változatból sajnos mindez hiányzik. Ott a történet csak 1872-vel kezdődik. Vajon miért ez a kettősség? Pont a külföld előtt kellene elhallgatni, netán szégyellni?

Vegyük a fáradságot, és elemezzük e rendkívül tömör mondatot.

XVII. évfolyam 4. szám

A mondatból eredő első megállapítás, hogy az alapítás a kolozsvári Báthory-egyetemen történt, azaz valamikor létezett a Báthory-egyetem. Ennek az egyetemnek soha nem volt hivatalos névadása, csak a történések adtak ennek az iskolának nevet.

Arról az egyetemről van tehát szó, melyet Báthory István erdélyi fejedelem, lengyel király, valamint Litvánia nagyhercege (1533–1586) 1581-ben – *jezsuita egyetemenként* – alapított Kolozsvárott.

A második megállapítás: a kolozsvári Báthory-egyetemen az orvosi kar létesítője Mária Terézia (1717–1780), azaz ugyanaz a személy, aki a Pázmány Péter által 1635-ben életre hívott és a jezsuiták által vezetett Nagyszombati Érseki Egyetemen 1769-ben az orvosi kart alapította.

A mondat mögött két nyilvánvaló kérdés húzódik meg. 1. Mi történt ezzel a Báthory-egyetemmel 1581 és 1775 között? 2. Milyen indítékok készítették Mária Teréziát arra, hogy gondjaiba vegye a Báthory-egyetemet?

1. Közvetett indítékok: (A) roppant kézenfekvő az első válasz: *volt* Báthory-egyetem! (B) További nyomós indok a 18. szd. Magyarországnak kétségbeesztő közegészségügyi helyzete. Annyira hiányoztak az orvosok, hogy volt idő, amikor a Tiszántúl három vármegyéjében egyetlen orvos vagy sebész sem dolgozott.

2. Közvetlen indíték: XIV. Kelemen pápa 1773-ban feloszlatta a jezsuita rendet. A pápai döntés következtében mind a nagyszombati, mind pedig a kolozsvári egyetem fenntartó nélkül maradt. Mária Terézia a pápai döntés elfogadásával lépni kényszerült. Egyiket sem kerülhette meg.

A nagyszombati érseki egyetemet és a jezsuita rend vagyónát – rövid úton – állami kezelésbe vette. A kolozsvári Báthory-egyetemmel kapcsolatban már bonyolultabb helyzettel került szembe.

3. Milyen szervezési lépéseket tett Mária Terézia Kolozsvárott?

Elsőként átszervezte a kolozsvári Báthory-egyetemet a következőképpen:

1. 1773 októberében kinevezett a hittudományi karra 4, a bölcslethez 3, a gimnáziumi tagozatra 6, összesen 13 tanárt. Ez a mondat kézenfekvő módon utal arra, hogy az iskolának volt középiskolai és egyetemi tagozata.

2. Engedélyezte az egyetem cím további használatát, az intézmény tehát már addig is egyetem volt, s egyetemenként működött tovább! Ennek bizonyítéka, hogy a Báthory-egyetem az alapítólevélben meghatározott tudományos fokozatokat, így babéros, magiszteri és doktori címet adományozott. Ezt az állapotot ebben a formában se fenntartani, se megszüntetni nem tudta.

3. Megadta tehát az egyetemnek a rektorválasztás jogát, amivel megtette az első lépést az autonómia felé.

4. A professzorok továbbra is viselhették doktori palástjukat.

5. 1773. december 15-én 465 diákkal megkezdték a tanítást.

6. Az addig két karral (bölcselet és teológia) működő egyetemet 1774. októberében kiegészítette jogi, 1775. januárjában pedig orvosi karral. Ezzel az intézkedéssel a kolozsvári egyetem – a nagyszombatihoz hasonlóan – négykarú egyetemmé vált. Az újjászervezett kolozsvári egyetem ily módon alkalmassá vált ugyanarra a szerepre, mint amit az ország nyugati felében a nagyszombati egyetem betöltött.

7. Felszólította az erdélyi egyházakat, hogy egyezzenek meg egy felekezetek közötti egyetem működtetésében.

8. Amint Mária Terézia ez irányú törekvésében kudarcot vallott, az egyetemet a másik tanító rendre, a piaristákra bízta, akik Pálya István (1740–1802) rektor vezetésével 1776. október 15-én át is vették az egyetemet.

9. Mária Terézia Pálya István rektort 1778-ban Bécsbe rendelte és augusztus 26-án királyi alapítólevelet (Litterae Fundationales) adott a kolozsvári egyetem számára. Pálya István rektort bécsi útjára elkísérte Malinovits Ignác, a matematika és fizika tanára.

Visszatekintve a Báthory-egyetem jezsuita korszakára, ide kíváncszik több fontos megállapítás:

1. A jezsuita rend az egyetem alapításától 1773-ig 744 tanárral 20 487 ifjút vezetett be a felsőbb tanulmányokba;
2. Az egyetemnek a rend feloszlásakor 8000 kötetből álló könyvtára, fizikai szertára, könyvnyomdája és papírmalma volt;
3. A rend kezelésében nyilvános gyógyszertár működött.

4. Miként valósult meg Mária Terézia által elhatározott egyetem átalakítás?

1. Mária Terézia a jogi karra 3 tanszéket tervezett. 1774-ben kinevezte az egyház- és büntetőjogra Kődi Farkas Jánost, továbbá az észjog, köz- és magánjog, valamint a római jogra pedig Fortini Károly Antalt. Harmadik tanszékként 1776. nov. 1-jén az erdélyi jog tanszéke létesült Winkler János vezetésével.

2. Az orvosi karra a királynő eredetileg két tanárt ígért, de 1775-ben csak egy érkezett meg Bécsből, mégpedig Laffer József sebész- és szülésmester, akinek évi fizetése 400 rhénes forint volt.

3. 1776-ban az egyetemnek 19 tanára, mintegy 400 hallgatója és kettő kollégiuma volt. Ez egy akkori, közepes méretű európai egyetemnek felelt meg.

4. Mária Terézia 1776-ra még két tanszéket tervezett az orvosi karra: 1. vegytan, növénytan és élettan; 2. kórtan. Az utóbbi kettőt 1777-ben „függőben hagyta”.

Mit jelentett ez a sejtelmes kifejezés?

1777-ben költözött a nagyszombati egyetem Budára. Az uralkodó erre a célra 4005 forintot irányzott elő, és a végrehajtással a jó technikai és gyakorlati érzékkel megáldott szakember hírében álló *Kempelen Farkast* (1734–1804) bízta meg. A Kempelen által nagyvonalúan kezelt költözés azonban 5761 Ft 40 krajcárra sikerült. Kempelen rosszul számolt, a királynő pedig jó háziasszony módjára vigyázott az államkasszára. Ezt az uralkodó néha túlzásba is vitte. Minden igénylést aprólékosan ki kellett dolgozni, indokolni, s ezek a királynőig is eljutottak, majd a költségeket személyesen hagyta jóvá. Kempelen bizonyára nem kapott dicséretet, a pénz pedig elúszott. Az uralkodó úgy döntött, hogy a kolozsvári egyetem számára félretett pénzből viszi át a Kempelen-féle túlköltés fedezetét. Ez éppen elég lett volna a másik két tanítószek alapítására. Mária Terézia nem mondott le erről véglegesen, csak éppen „függőben hagyta”.

Ennek a „függőben hagyás”-nak mint oknak, három következménye lett.

1. Laffer József 12 évig egyedül tanított három tárgyat : bonctant, sebészetet, szülészetet. Ez nem volt egyedülálló jelenség, mert abban az időben a rostocki egyetemnek is csak egy orvos tanára volt. Megjegyezzük, hogy D. Christian Gruenernek 1783-ban, Jénában kiadott Almanachja említi a kolozsvári Lyceum orvos tanáraként Laffer Józsefet, továbbá Maizner János összehasonlítóként

XVII. évfolyam 4. szám

megadja, hogy Tübingenben 2 rendes és 3 rendkívüli (mai értelemben magántanár), Bambergben 3 rendes, Marburgban 3 rendes és 1 rendkívüli, Giessenben 3 rendes, Göttingenben 5 rendes és 2 rendkívüli tanár működött. 2. 1780-ban meghalt Mária Terézia, és színre lépett II. József a félresikerült reformjaival. Ennek értelmében:

1. *Megszüntette a kollégiumokat.*
2. *Bevezette a tandíjat.*
3. *Kötelezővé tette a német nyelvet.*

Minden egyéb ebből a három intézkedésből következett.

Megszűnt a lakhatás, az amúgy is nehéz viszonyok között élő erdélyieknek nem volt pénzük a tandíjra, és sokakat elriasztott a német nyelv, ezért elfogytak a hallgatók. Mivel elfogytak a hallgatók, II. József a kolozsvári egyetemet 1784-ben Királyi Akadémiai Líceummá (Regium Academicum Lyceum) degradálta.

Nem csak Kolozsvárott történt mindez! A birodalom többi jezsuita alapítású egyeteme (pl. Graz, Innsbruck, Salzburg) is erre a sorsra jutott.

Ezek után következett – a történelem jóvoltából némileg hosszúra sikerült – un. *líceumi korszak*.

5. A kolozsvári orvoskar líceumi korszaka

Ennek a korszaknak több fontos eseménye volt.

1. Miután gróf Kollonics László erdélyi püspök 1778-ban a kolozsvári egyetem teológus hallgatóit Gyulafehérvárra és Budára osztotta szét, II. József a gyulafehérvári látogatása alkalmával visszarendelte a teológusokat Kolozsvárra.

Ő ugyanis kedvelte az ilyen hirtelen megoldásokat. Ma kézi vezérlésnek neveznénk az ilyesmit.

Ugyanide irányította az erdélyi egyházmegyék többi, Bécsben és Magyarországon tanuló világi és Ferences teológus növendékét. Amint azonban 1786-ban megnyílt Pesten a központi papnövelde, a kolozsvári teológus hallgatókat oda vezényelte. Ezzel megszűnt a kolozsvári líceumban a katolikus papképzés. Így nem lett a Kolozsvári Tudományegyetem 1872-es megnyitásakor hittudományi kar.

2. II. József szerzetes-ellenes intézkedései olyannyira kedvét szegte Pállya István rektornak, hogy 1782-ben lemondott, és elhagyta Kolozsvárt. A rendtagok nagy része is elhagyta Erdélyt.

3. II. József 1787-ben – a háborús viszonyoktól sürgetve – a kolozsvári líceum orvosi karára egy második, állatgyógyászatot tanító tanárt nevezett ki Fuhrmann Péter (1755–1816) személyében.

4. Amint II. József 1790. január 28-i rendeletével visszaállította az 1780-as állapotokat, azaz megnyíltak a konviktusok, megszűnt a tandíj és a német nyelvű oktatás, a tanítás nyelve ismét a latin lett, a líceum pedig fejlődésnek indult.

Első lépésként II. Lipót (1747–1792) a bonctanra állandó segédet (adjunctus) rendelt.

5. Az öt követő I. Ferenc (1768–1835) két új tanszéket hozott létre: (A) vegy-, élet- és kórtan, (B) természet.

6. Az addig egyéves orvos-sebész képzés 1793/94 tanévben kétéves lett; 6. 1794-ben ekkor már négy tanárról tudunk: Laffer és Fuhrmann mellett müllersheimi Molnár (Piuarium) János és Etienne András

neve szerepel. Molnár Jánost valószínűleg 1791-ben, a belga származású Etiennet pedig 1793-ban nevezték ki.

7. A líceum orvosi kara 1808-ban az erdélyi protomedicus felügyelete alá került, és 1817-től Orvos-sebészi Tanintézet néven működött 1872-ig.

8. Időközben a képzés tartama 1836/37-ben három évre emelkedett.

6. 1848–49 és következményei

1848-as márciusi események nyomán megalakult az első felelős magyar kormány, melynek kultuszminisztere Eötvös József (1813-1871) lett. Eötvös nyomban fölvetette az egyetemmé való visszaalakítás gondolatát, melynek legfőbb mozgatója id. Szász Károly (1798-1853) államtitkár lett, kinek javaslatára az ún. *Unió Bizottság kimondta, hogy a „kolozsvári lyceum (tehát a régi Báthory-egyetem) tudományos egyetemmé egészítsék ki”* A mindenki számára ismert események miatt mindez elmaradt.

A szabadságharc bukásával nehéz idők következtek. A líceumot földarabolták.

Mivel a szabadságharc alatt az Orvos-sebészi Tanintézet tanárai közül *csíkszeredai Szabó József* az osztrák oldalra állt, a tanulmányi ügyek referenseként Nagyszébenbe rendelték, így beosztásánál fogva védelmezhetette a Tanintézet érdekeit, mely gyakorlatilag függetlenné vált. A tanári karból felségértés címén csak *dr. Szilágyi Miklóst*, az élettan, kórtan és gyógyszer-tanárát ítélték állásvesztésre.

A líceum jogi karát megszüntették. Helyette Nagyszébenben német nyelvű jogakadémia létesült, amely csak 1863-ban került vissza Kolozsvárra.

A bölcséleti kart a piaristák algimnáziumához csatolták, és nyolcosztályos főgimnáziummá alakult. Ez a piarista főgimnázium sokszoros névváltoztatáson átmenve *ma is létezik* a Farkas utca 2. szám alatti épületben (amelyet 1821-ben emeltek). Az iskola 1989 után a szellemi folyamatosságot elismerve fölvette eredeti alapítója nevét, hivatalosan *ma Báthory István Elméleti Líceum* a neve, kora 425 év. *Ez a – kihangsúlyozottan 425 éves - iskola 2005-ben Magyar Örökség-díjat kapott.*

1867-ben a második magyar felelős kormány kultuszminisztere ismét Eötvös József lett. Eötvös felszólította a Jogakadémia és az Orvos-sebészi Tanintézet tanárait, dolgozzák ki az egyetemmé alakulás feltételeit. A javaslat Szabó József vezetésével három hónap alatt elkészült, de a tervezet a parlamenti bürokrácia útvesztőjében bolyongva csak Eötvös halála után, 1872-ben került tárgyalásra.

Ezt a méltatlan huzavonát még Ferenc József is megelégette.

Bezáratta a parlament ülészakát. Utólagos jóváhagyást remélve megbízta Pauler Ákos kultuszminisztert, hogy gondoskodjék Kolozsvárott az egyetem számára szükséges épületekről, írja ki a tanári állásokra a pályázatot, és terjessze az őszi ülészakáig az eredeti Eötvös-féle törvény javaslatot.

Ettől fogva minden ment mint a karikacsapás.

Az egyetem 1872. november 10-én nyílt meg ünnepélyesen, az első tanítási nap november 11. volt.

Az egyetem négy karral létesült: Jogi, orvosi, bölcséleti és természettudományi karral. Első rektora a volt jogakadémia tanára, Berde Áron (1819–1892) lett. Nevéhez fűződik elhíresült mondása:

XVII. évfolyam 4. szám

AZ EGYETEMET NEM NÉMA FALAI, HANEM TANÁRANAK SZELLEME ALAPÍTJA MEG.

Az új orvostudományi kar 11 új tanára közül nyolc korábban az Orvos-sebészi Tanintézet tanára volt. Az 1774–1872 közötti előzményekről, a Állam és Jogtudományi Karról esetleg tudnának mondani valamit?

7. Következtetések és ellentmondások

1. A mai magyar orvosképzés történetének első szála 1769-ben Nagyszombatban indult, és Budán, majd Pesten folytatódott.

2. A második – ma is fennálló – orvosképző iskola 1775-ben Kolozsvárott létesült, mindössze hat évvel később, mint a nagyszombati egyetemé, és a történetének fonala – megszakítás nélkül – Szegedre vezetett.

3. Vannak, akik kétségbe vonják a Báthory-egyetem létezését, s aki ezt így gondolja, annak egyetemünk története kategorikusan – sem előbb, sem később – 1872-ben kezdődött.

4. Akkor viszont mit csináljunk mindazzal, amit eddig leírtunk? Felejtsük el, vagy végkép töröljük el, mint a múltat?

5. A kérdés egyáltalán nem költői. Aki tudja a választ, írja meg! Esetleg Oszkár tudja, de nem mondja?

dr. Minker Emil emeritus professor

* * * * *

A SZOTE Sportpályán

ingyenes tenisz- és labdajáték tanfolyamot indítunk 7–14 éveseknek.

Június 19–30-ig (2x5 nap) 8–14 óráig. Ebéd: 490 Ft/fő a dolgozói menzán. A tanfolyamot testnevelés szakos hallgatók vezetik. Jelentkezni az 57–37-es telefonszámon lehet.

Hajdu István gondnok

Kiadja: prof. dr. Lonovics János
a Szent-Györgyi Albert Orvos- és Gyógyszerész-
tudományi Centrum elnöke
Felelős szerkesztő: Tráser László
Munkatársak: Domokosné Halász Margit, Varga György
Készült: az SZTE ÁOK Házi Nyomdájában
Vezető: Nagy János
Törzsszám: 362/2006